

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 337/2016-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpenej zákonnou zástupkyňou [REDACTED], právne zastúpenej JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde a inom orgáne Slovenskej republiky zaručeného v čl. 46 ods. 1, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti zaručeného v čl. 19 ods. 1, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného v čl. 19 ods. 2, práva na zabezpečenie osobitnej ochrany dieťaťa zaručeného v čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na zabezpečenie ochrany nevyhnutnej pre blaho dieťaťa zaručeného v čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, práva na ochranu pred sexuálnym zneužívaním zakotveného v čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa, práva na zákonnú ochranu pred svojvoľným zasahovaním do súkromného života zaručeného v čl. 16 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru kriminálnej polície sp. zn. ČVS: ORP-684/1-VYS-KE-2014 z 28. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde a inom orgáne Slovenskej republiky zaručeného v čl. 46 ods. 1, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti zaručeného v čl. 19 ods. 1, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného v čl. 19 ods. 2, práva na zabezpečenie osobitnej ochrany dieťaťa zaručeného v čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), práva na zabezpečenie ochrany nevyhnutnej pre blaho dieťaťa zaručeného v čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa a práva na ochranu pred sexuálnym zneužívaním zakotveného v čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa, práva na zákonnú ochranu pred svojvoľným zasahovaním do súkromného života zaručeného v čl. 16 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru kriminálnej polície (ďalej len „okresné riaditeľstvo Policajného zboru“) sp. zn. ČVS: ORP-684/1-VYS-KE-2014 z 28. októbra 2015.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že na základe trestného oznámenia zo 7. decembra 2012, ktoré podala zákonná zástupkyňa sťažovateľky, bolo na okresnom riaditeľstve Policajného zboru vo veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-2868/1-OVK-KE-2012 18. januára 2013 začaté trestné stíhanie vo veci zločinu sexuálneho zneužívania maloletej sťažovateľky podľa ustanovenia § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona.

Uznesením sp. zn. ČVS: ORP-2868/1-OVK-KE-2012 zo 17. mája 2013 vyšetrovateľka Policajného zboru trestné stíhanie vo veci zločinu sexuálneho zneužívania podľa ustanovenia § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť páchatel' v presne nezistenej dobe niekedy od júla 2012 do decembra 2012 v byte

na [REDACTED], kde nezisteným spôsobom sexuálne zneužil maloletú sťažovateľku, podľa ustanovenia § 215 ods. 1 písm. a) a ods. 4 Trestného poriadku zastavila.

Po rozhodnutí o zastavení trestného stíhania vo veci sexuálneho zneužívania vyšli najavo nové skutočnosti spočívajúce v tom, že maloletá sťažovateľka prestala odmietať rozprávať o sexuálnych praktikách, ktorým bola vystavená, a začala svojej matke hovoriť o týchto sexuálnych praktikách, opisovať ich priebeh, ako aj kresliť obrázky zachytávajúce ju a jej otca.

V ďalšom sťažovateľka uviedla:

„V súvislosti so znepokojujúcimi prejavmi v správaní maloletej sťažovateľky bola táto odo dňa 18. 4. 2013 v psychologickej starostlivosti Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie...“

Na základe týchto skutočností podala matka maloletej sťažovateľky 12. marca 2014 na Okresnej prokuratúre Košice I trestné oznámenie pre podozrenie z trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona a ako osobu, proti ktorej smeruje podozrenie, že sa voči sťažovateľke dopustila takéhoto konania, označila otca maloletej sťažovateľky.

Na základe tohto trestného oznámenia bolo uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva Policajného zboru sp. zn. ČVS: ORP-684/1-VYS-KE-2014 z 23. apríla 2014 začaté trestné stíhanie vo veci sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona.

Matka sťažovateľky bola v procesnom postavení svedkyne.

Uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 0 Tp 1005/2014 z 3. júna 2014 bol maloletej sťažovateľke ustanovený za opatrovníka Úrad práce sociálnych vecí a rodiny z dôvodu, že zákonní zástupcovia maloletej poškodenej (sťažovateľky) nemôžu vykonávať svoje práva.

Znalkyňa skonštatovala, že maloletá sťažovateľka nevykazuje znaky poukazujúce na prežitie sexuálne zneužívanie, pričom neodporúčala opakovaný výsluch maloletej sťažovateľky.

Uznesením z 1. decembra 2014 bol do trestného konania pribratý Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie dieťaťa v Košiciach a jeho úlohou bolo posúdiť úroveň intelektových, rozumových a pamäťových schopností sťažovateľky, posúdiť, či sú jej výpovede vierohodné, a zistiť, či sa u sťažovateľky prejavujú stopy alebo následky skutku, ktorý je predmetom trestného konania.

V znaleckom posudku č. 1/2015 sa uvádza, že na základe verbálnej a hrovej produkcie je maloletá sťažovateľka schopná rozlíšiť fantáziu od reality.

Uznesením vyšetrovateľ z 23. apríla 2015 bolo vznesené obvinenie otcovi maloletej sťažovateľky pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, a to na základe pokynu prokurátora Okresnej prokuratúry Košice I.

Na základe sťažnosti obvineného prokurátor Krajskej prokuratúry v Košiciach uznesenie o vznesení obvinenia zrušil.

Okresnej prokuratúre Košice I vydal prokurátor krajskej prokuratúry pokyn vypočuť psychologičky [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ]

Na základe tohto pokynu boli v trestnom konaní vypočuté znalkyne [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], 24. júna 2015, pričom im bola položená otázka, aby sa jednoznačne sa vyjadrili, či došlo, alebo nedošlo k zneužívaniu maloletej [REDAKOVANÉ] jej otcom.

Obe znalkyne konštatovali, že maloletá sťažovateľka sa opakovane vyjadrila ku skutku nie vo významovom rozpore so svojimi výpoveďami u odborníkov. Uviedli:

„Je vysoko pravdepodobné, tento zážitok nebol [REDAKOVANÉ] vymyslený ako taký, je predpoklad, že musela situáciu reálne zažiť a vnímať.“

Po výpovedi znalkyň vyšetrovateľ trestné stíhanie vedené pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona zastavil uznesením z 28. októbra 2015, „pretože je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie“.

Matke maloletej sťažovateľky predmetné uznesenie nebolo nikdy doručené.

O jeho existencii a obsahu sa dozvedela nahliadnutím do trestného spisu 9. decembra 2015.

Podľa názoru sťažovateľky rozhodnutím odporcu – uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva Policajného zboru sp. zn. ČVS: ORP-2868/1-OVK-KE-2012 z 28. októbra 2015 boli porušené jej práva

- domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde a inom orgáne Slovenskej republiky zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy,
- na zachovanie ľudskej dôstojnosti zakotveného v čl. 19 ods. 1 ústavy,
- na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zakotveného v čl. 19 ods. 2 ústavy,
- na zabezpečenie osobitnej ochrany dieťaťa zakotveného v čl. 41 ods. 1 ústavy,
- na zabezpečenie ochrany nevyhnutnej pre blaho dieťaťa zakotveného v čl. 3 dohovoru,
- na ochranu pred sexuálnym zneužívaním zakotveného v čl. 19 dohovoru,
- na zákonnú ochranu pred svojvoľným zasahovaním do súkromného života zakotvené v čl. 16 ods. 2 dohovoru.

K prípustnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľka uviedla:

„Sťažovateľka nemá k dispozícii iný prostriedok nápravy, ktorým by sa mohla domôcť zrušenia uznesenia napadnutého touto sťažnosťou.

Ako vyplýva z citovaných ustanovení § 363 a § 364 Tr. por. takýmto prostriedkom nie je návrh na postup podľa § 363 ods. 1 Tr. por., keďže takýto návrh možno podať v prospech obvineného, v neprospech obvineného, alebo ho môže podať zúčastnená osoba.

Podľa ust. § 364 ods. 2 Tr. por. Generálny prokurátor môže rozhodnúť podľa § 363 ods. 1 Tr. por. aj bez návrhu, a to v prospech, alebo neprospech obvineného. ...

Jediným prostriedkom nápravy, ktorý má sťažovateľka k dispozícii je ústavná sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy SR.

Sťažovateľka si je vedomá toho, že nemá právo na to, aby na základe oznámení, či už jej matky bolo vedené trestné konanie, ani na to, aby v tomto trestnom konaní bola stíhaná konkrétna osoba.

Sťažovateľka však má právo na to, aby na ochranu jej porušených, či ohrozených práv boli štátom použité prostriedky, ktoré zabezpečujú ochranu týchto práv.

V prípade, že k porušeniu týchto práv došlo, je nepochybné súčasťou takejto ochrany aj zistenie okolností porušenia práva, vrátane osoby zodpovednej za porušenie práva a vyvodenie zodpovednosti v súlade s právnym poriadkom voči osobám (nie je rozhodujúce či konajúcim v mene orgánov verejnej moci, alebo súkromným osobám) za takéto porušenie.

Ak je prostriedkom na ochranu sťažovateľkiných práv trestné konanie smerujúce k zisteniu, či došlo k takému konaniu, ktoré má znaky trestného činu, je sťažovateľka oprávnená na to, aby takýto prostriedok na ochranu jej práv bol štátom použitý.

Tomuto zodpovedá aj konštrukcia trestného práva a osobitne Trestného poriadku z ust. § 1, ktorého vyplýva, že tento zákon ustanovuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických a právnických osôb...“

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľky

- domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde a inom orgáne Slovenskej republiky zakotveného v článku 46 ods. 1 Ústavy SR,

- na zachovanie ľudskej dôstojnosti zakotveného v článku 19 ods. 1 Ústavy SR,

- na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zakotveného v článku 19 ods. 2 Ústavy SR,

- na zabezpečenie osobitnej ochrany dieťaťa zakotveného v článku 41 ods. 1 Ústavy SR

- na zabezpečenie ochrany nevyhnutnej pre blaho dieťaťa zakotveného v článku 3 Dohovoru o právach dieťaťa,

- na ochranu pred sexuálnym zneužívaním zakotveného v článku 19 Dohovoru o právach dieťaťa,

- na zákonnú ochranu pred svojvoľným zasahovaním do súkromného života zakotvené v článku 16 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa.

bolo uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru kriminálnej polície sp. zn. ČVS: ORP-684/1-VYS-KE-2014 zo dňa 28. 10. 2015 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru v Košiciach pokračovať v porušovaní sťažovateľkami namietaných práv.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru kriminálnej polície sp. zn. ČVS: ORP-684/1-VYS-KE-2014 zo dňa 28. 10. 2015 a vracia vec vyšetrovateľovi Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru kriminálnej polície na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento

zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Ako z obsahu sťažnosti vyplýva, sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde a inom orgáne Slovenskej republiky zaručeného v čl. 46 ods. 1, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti zaručeného v čl. 19 ods. 1, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného v čl. 19 ods. 2, práva na zabezpečenie osobitnej ochrany dieťaťa zaručeného v čl. 41 ods. 1 ústavy, práva na zabezpečenie ochrany nevyhnutnej pre blaho dieťaťa zaručeného v čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, práva na ochranu pred sexuálnym zneužívaním zakotveného v čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa, práva na zákonnú ochranu pred svojvoľným zasahovaním do súkromného života zaručené v čl. 16 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva Policajného zboru sp. zn. ČVS: ORP-684/1-VYS-KE-2014 z 28. októbra 2015, pretože zastavil trestné stíhanie vedené pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, pretože podľa neho je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo postupom, ktorý vydaniu samotného rozhodnutia predchádzal. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť predmetom kontroly len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00, III. ÚS 67/2015).

Základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány činné v trestnom konaní, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným postupom sa takýmto podaním zaoberať. Súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je ale právo, aby príslušné orgány činné v trestnom konaní jej podaniu vyhověli (m. m. I. ÚS 40/01, II. ÚS 168/03 a III. ÚS 133/06, III. ÚS 67/2015), t. j. za porušenie

základného práva na inú právnu ochranu nemožno samo osebe považovať skutočnosť, že orgán činný v trestnom konaní, v tomto prípade okresné riaditeľstvo Policajného zboru trestnému oznámeniu zo 7. decembra 2012 nevyhovie podľa predstáv jeho pisateľa (napr. I. ÚS 38/02, II. ÚS 358/06, IV. ÚS 28/06, III. ÚS 67/2015).

Ústavný súd pripomína, že v obdobných prípadoch, ako je aj vec sťažovateľky, už viackrát vyslovil právny názor, v zmysle ktorého právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby voči nej na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03, III. ÚS 67/2015). Uvedený článok ústavy garantuje ochranu pred protiústavným postupom orgánov verejnej moci v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o subjektívnych právach fyzických osôb alebo právnických osôb.

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatoval, že v posudzovanom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky domáhať sa svojho práva na súde a inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj k porušeniu ďalších v sťažnosti označených práv, ktorých porušenie sťažovateľka spája s porušením jej základného práva na inú právnu ochranu, keďže okresné riaditeľstvo Policajného zboru postupovalo zákonom ustanoveným spôsobom.

Nad rámec už uvedeného a v nadväznosti na sťažovateľkou prezentované námietky, ktoré v konečnom dôsledku súvisia s otázkou právneho posúdenia ňou oznámených skutočností o trestnej činnosti orgánmi činnými v trestnom konaní, ústavný súd poznamenáva, že z právneho poriadku Slovenskej republiky, ako aj z právnych poriadkov väčšiny členských krajín Európskej únie možno vyvodiť, že jedným z charakteristických znakov moderného právneho štátu je aj skutočnosť, že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatel'om a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie

bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych práv oznamovateľa trestného činu (m. m. I. ÚS 68/2012, III. ÚS 67/2015).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením sťažovateľkou vymenovaných základných práv a označeným postupom okresného riaditeľstva Policajného zboru nezistil žiadnu príčinnú súvislosť, preto jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2016